

Sygn. akt XVII AmC 1321/09

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2010 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

W składzie:

Przewodniczący: SSO Witold Rękosiewicz

Protokolant: asystent sędziego Anna Rowińska - Abczyńska

po rozpoznaniu w dniu 29 lipca 2010 r. w Warszawie na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) z/s w P.

przeciwko (...) Bankowi (...) w P.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

I. Uznaje za niedozwolone i zakazuje (...) Bankowi (...) w P. wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowień wzorca umowy o treści:

1. „Zmiana wysokości stawek prowizji i opłat przez Bank nie stanowi zmiany warunków Umowy”
2. „Bank może wypowiedzieć umowę za 30 dniowym terminem wypowiedzenia z następujących ważnych powodów (...) naruszył postanowienia umowy kredytu związanego z prowadzeniem Rachunku”.

II. Obciąża (...) Bank (...) w P. kwotą 1200 zł (jeden tysiąc dwieście) tytułem wpisu stałego od dwóch pozwów i nakazuje pobranie tej kwoty od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa – Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie.

III. Zasądza od (...) Banku (...) na rzecz Stowarzyszenia (...) z/s w P. kwotę 720 zł (siedemset dwadzieścia) tytułem kosztów zastępstwa procesowego od dwóch pozwów.

IV. Zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt (...) Banku (...) w P..

/-/ SSO Witold Rękosiewicz

Sygn. akt XVII AmC 1321/09

UZASADNIENIE

Powód Stowarzyszenie (...) z/s w P. wniósł o uznanie za niedozwolone postanowień wzorca umownego stosowanego przez pozwanego (...) Bank (...) w P. o treści:

1. „Zmiana wysokości stawek i prowizji przez Bank nie stanowi zmiany warunków Umowy”,
2. „Bank może wypowiedzieć umowę za 30 dniowym terminem wypowiedzenia z następujących ważnych powodów: (...) naruszył postanowienia umowy kredytu związanego z prowadzeniem Rachunku”

W uzasadnieniu powód wskazał, że pierwsza z kwestionowanych klauzul w sposób sprzeczny z prawem przewiduje, że zmiana istotnych warunków umowy - wysokość wynagrodzenia banku nie stanowi zmiany warunków umowy.

Odnosnie drugiego postanowienia powód podniósł, że kwestionowana klauzula przewiduje uzależnienie jednej umowy od drugiej w sytuacji, gdy obie umowy nie są ze sobą powiązane. Powód stwierdził, że Bank nie może rozwiązać jednej umowy tylko dlatego, że konsument naruszył postanowienia innej umowy. Wskazał, że umowa rachunku bankowego i umowa kredytu bankowego różnią się między sobą i Bank nie może wiązać ich ze sobą na niekorzyść konsumenta.

W oparciu o przedstawione zarzuty powód zarzucił, że kwestionowane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z prawem, rażąco naruszając ich interesy. Spełniają więc przesłanki klauzuli abuzywnej określone w art. 385¹ § 1 kc, co uzasadnia uwzględnienie żądania pozwu o uznanie wymienionych postanowień wzorca umownego stosowanego przez pozwanego za niedozwolone.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o:

- połączenie spraw do łącznego rozpoznania i rozstrzygnięcia w trybie art. 219 kpc,
- oddalenie powództwa w całości,
- zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych,

W ocenie pozwanego żądanie powoda jest bezzasadne, ponieważ kwestionowane klauzule nie spełniają łącznie przesłanek klauzuli niedozwolonej określonych w art. 385¹ § 1 kc.

Pozwany zauważył, że analiza pierwszego wymienionego postanowienia nie może być prowadzona w oderwaniu od pozostałych zapisów stosowanego przez niego wzorca umownego. Podkreślił, że w § 18 ust. 3 wzorca wyraźnie wskazano, w jakim zakresie zmiana wysokości stawek i prowizji przez Bank nie stanowi zmiany warunków umowy. Dodał, że Bank jest uprawniony do zmiany prowizji i opłat tylko w enumeratywnie wskazanych sytuacjach. Zdaniem pozwanego na podstawie treści § 18 wzorca konsument jest poinformowany, w jakich sytuacjach i w jakim zakresie może się spodziewać zmiany obowiązujących go stawek prowizji i opłat. O każdej zmianie zgodnie z § 18 ust. 4 wzorca jest pisemnie poinformowany i w przypadku niez zaakceptowania zmian może wypowiedzieć umowę. Na tej podstawie pozwany stwierdził, że kwestionowane postanowienie nie narusza w sposób rażący interesów konsumenta i nie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Odnosnie drugiego kwestionowanego postanowienia pozwany nie zgodził się z zarzutem powoda o uzależnieniu jednej z umów od drugiej. Wyjaśnił, że wymieniona klauzula dotyczy sytuacji gdy konsument zawarł umowę o kredyt z pozwanym bankiem i kredyt został udzielony na rachunku konsumenta znajdującym się w Banku. Umowy są wobec tego powiązane ze sobą. Pozwany podniósł, że nie uzależnia zawarcia umowy rachunku bankowego od zawarcia umowy o kredyt a zakłada jedynie możliwość wypowiedzenia w przypadku nie wywiązywania się z innej umowy.

W ocenie Banku naruszenie postanowień umowy kredytu związanego z prowadzeniem rachunku w świetle praktyki bankowej należy uznać za ważny powód do wypowiedzenia umowy. Pozwany stwierdził, że kwestionowana klauzula jest zgodna z powszechnie obowiązującymi normami prawa. Precyzyjnie wskazuje termin i przyczyny wypowiedzenia umowy. Uzależnia umowę rachunku bankowego od ewentualnej umowy o kredyt związanej z tym rachunkiem w sposób odpowiadający praktyce działalności gospodarczej banków.

W pismach procesowych z dnia 26.11.2009 r. powód podtrzymał w całości żądania pozwu. Podkreślił, że pozwany nie może jednostronnie zmieniać wysokości stawek i prowizji zastrzegając, że taka zmiana nie stanowi zmian zawartej z bankiem umowy oraz nie może zastrzegać sobie prawa do wypowiedzenia umowy rachunku bankowego tylko dlatego, że konsument naruszył inną umowę, która nie ma związku merytorycznego z umową rachunku bankowego.

Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił co następuje:

Bezsporne jest, że pozwany Bank w prowadzonej działalności gospodarczej, przy zawieraniu umów z konsumentami wykorzystuje wzorec umowy zawierający kwestionowane postanowienia. Okoliczność ta została potwierdzona przez pozwanego w odpowiedzi na pozew.

Pozwany nie kwestionował też zgodności brzmienia przytoczonych przez powoda postanowień umownych z klauzulami stosowanymi w praktyce. Wobec tego, w świetle art. 230 kpc, okoliczności te należało uznać za przyznane. Przed przystąpieniem do rozstrzygnięcia sporu konieczne było wyjaśnienie wątpliwości (nie podnoszonej przez pozwanego) czy pierwsze z kwestionowanych postanowień nie dotyczy głównego

świadczenia strony umowy i w związku z tym nie ma do niego zastosowania wyłączenie zawarte w zadaniu drugim art. 385¹ § 1 kc. Zarówno prowizja jak i opłata, o których mowa w kwestionowanym postanowieniu stanowią formę wynagrodzenia należnego bankowi za świadczenie usługi, której dotyczy wzorec umowy zawierający obie przytoczone przez powoda klauzule.

Zgodnie z regulacją art. 385¹ § 1 kc nie podlegają ocenie pod kątem abuzywności te postanowienia wzorca umownego, które określają główne świadczenia, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Oznacza to, że główne świadczenia stron nie mogą być uznane za niedozwolone postanowienia umowne przy zastosowaniu kryteriów określonych w art. 385¹ § 1 kc pod warunkiem jednak, że zostaną sformułowane we wzorcu jednoznacznie.

Zdaniem Sądu w stosowanym przez pozwanego wzorcu umownym zatytułowanym „Regulamin świadczenia usługi (...) dla posiadaczy rachunków bankowych w (...) Banku (...) w P. analizowane postanowienie dotyczące głównych świadczeń stron, nie zostało sformułowane w sposób jednoznaczny. W postanowieniu tym zawarto jedynie ogólne sformułowanie o zmianie wysokości stawek nie wskazuje jednak stawek i prowizji, których zmiana może dotyczyć. Ten brak jednoznaczności sformułowania przemawia, zdaniem Sądu, za uznaniem dopuszczalności oceny kwestionowanego postanowienia pod kątem jego abuzywności.

Zważyć należało, że zgodnie z definicją zawartą w art. 385¹ § 1 kc przesłankami abuzywności postanowień wzorca umownego jest ich sprzeczność z dobrymi obyczajami i rażące naruszenie interesów konsumenta. Jak trafnie zauważył w odpowiedzi na pozew pozwany sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia, naiwność konsumenta, naruszając zasadę równorzędności stron oraz zmierzające do dezorientacji lub wywołania błędnego przekonania konsumenta. Chodzi więc o działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne i odbiegające In minus od przyjętych standardów postępowania.

Analizując w świetle powyższego pierwsze kwestionowane postanowienie należy zauważyć, że przedstawiona przez pozwanego argumentacja dotycząca tego zapisu, w szczególności dalsze postanowienia § 18 Regulaminu stoją w sprzeczności do jego treści.

Skoro bowiem, jak ustalono w kwestionowanym postanowieniu „zmiana wysokości stawek i opłat (...) nie stanowi zmiany warunków umowy” to zbyteczne jest ustalenie zawarte w ust. 4 § 18 Regulaminu mówiące o pisemnym powiadomieniu konsumentów o zmianach oraz uznaniu przez Bank ich akceptacji w przypadku milczącego przyjęcia i braku sprzeciwu ze strony konsumenta.

Zdaniem Sądu zawarcie we wzorcu przedstawionym do podpisania konsumentowi wzajemnie sprzecznych postanowień zmierza do jego zdezorientowania i wprowadzenia w błąd co do oceny, które z postanowień umowy regulują istotne warunki nawiązanego stosunku prawnego. Kwestionowane postanowienie wzorca może bowiem wywołać u konsumenta błędne przekonanie, że zmiana wysokości stawek lub prowizji, które ma on obowiązek płacić

Bankowi nie upoważnia go do złożenia oświadczenia o odmowie przyjęcia nowych warunków i rozwiązaniu umowy za wypowiedzeniem.

Takie bagatelizowanie wprowadzanych do umowy zmian jej istotnych postanowień jest przejawem dążenia do wykorzystania braku doświadczenia, niewiedzy a przynajmniej naiwności konsumenta przez profesjonalistę, który ma pełną świadomość skutków wynikających z postanowień wzorca umownego, który sam sformułował i przedstawia swoim niedoświadczonym klientom. Takie działanie świadczy ponadto o nierównorzędności stron nawiązanego stosunku prawnego i nadużywania przez pozwanego uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty narzucającego konsumentom niekorzystne dla nich klauzule umowne. Przechodząc do oceny drugiego powołanego przez powoda postanowienia należy zauważyć, że wzorzec umowny, w którym zawarte jest sporne postanowienie dotyczy świadczenia dla klientów Banku usługi internetowej obsługi rachunków posiadanych przez nich w pozwanym Banku (§ 1 wzorca umownego). Regulamin nie dotyczy więc samego rachunku bankowego lub umowy kredytu udzielonego na tym rachunku a zasad świadczenia usług bankowych za pośrednictwem internetu, bez potrzeby osobistej wizyty konsumenta w banku.

Nie trafne jest wobec tego twierdzenie pozwanego, że kwestionowane postanowienie dotyczy wzajemnie ze sobą powiązanych umów kredytu bankowego i prowadzenia rachunku bankowego na którym kredyt został udzielony. Obojętne jest więc, czy klient zawarł z Bankiem jakąkolwiek umowę kredytową, ponieważ Regulamin odnosi się do dysponowania rachunkiem przez internet i wcale nie musi to dotyczyć spłaty rat kredytowych.

W konsekwencji niewywiązywanie się konsumenta z obowiązków umowy kredytu związanego z prowadzeniem rachunku nie może upoważniać Banku do wypowiedzenia umowy zawartej z użyciem wzorca umownego zawierającego kwestionowane postanowienie.

Kwestionowane postanowienie w przyjętej przez pozwanego treści jest całkowicie bezpodstawne i nie może być uznane za zgodne z przyjętą praktyką bankową. Odwoływanie się przez Bank do postanowień umowy, która nie jest związana z umową zawartą z użyciem wzorca zawierającego kwestionowane postanowienie należy więc ocenić jako dodatkową, niedopuszczalną i nieprzewidzianą w umowie kredytowej sankcję za naruszenie tej umowy lub umowy rachunku bankowego co wynika z pozostałych postanowień zamieszczonych w § 31 ust. 1 Regulaminu wykorzystywanego przez pozwanego.

Zdaniem Sądu zamieszczenie w kwestionowanego postanowienia we wzorcu umownym również świadczy o dążeniu pozwanego Banku do wykorzystania braku doświadczenia, niewiedzy i naiwności jego klientów. Uzależnienie świadczenia w formie elektronicznej usług dotyczących jednej łączącej strony umowy od wykonania innej, nie związanej z nią umowy można uznać za działanie spełniające cechy klauzuli abuzywnej wymienionej w art. 385³ pkt 15 kc ponieważ podanej przez Bank w § 31 ust 1 pkt 5 wzorca przyczyny nie można uznać za ważną w stopniu uzasadniającym wypowiedzenie innej umowy niepowiązanej z umową, której dotyczy analizowany wzorzec.

Mając na uwadze przedstawione okoliczności Sąd Okręgowy uznał, iż kwestionowane postanowienia spełniają przesłanki klauzuli niedozwolonej (385¹ § 1 kc) i zakazał ich wykorzystywania w obrocie (art. 479⁴² § 1 kpc).

O obciążeniu pozwanego stałą opłatą sądową od pozwu orzeczono na podstawie art. 26 ust. 1 pkt 6 w zw z art. 113 ust 1 oraz art. 96 ust 1pkt 3 ustawy z dn. 28.07.2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. nr 167, poz. 1398).

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 i 99 kpc stosownie do wyniku sporu.

Publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt pozwanego zarządzono na zasadzie art. 479 kpc.

/-/ SSO Witold Rękosiewicz